

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในโลกแห่งยุคบุคลากรในปัจจุบัน ที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีที่ก้าวไปอย่างไม่หยุดยั้ง และรวดเร็ว นำความเจริญเข้ามายังกระบวนการผลิตได้อย่างมากมาย เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนาการผลิตให้ก้าวไกล มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ช่วยให้องค์กรมีความอยู่รอดและต่อสู้อุตสาหกรรมที่แข่งขันทางเศรษฐกิจได้

แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าเทคโนโลยีจะมีความก้าวหน้าพาให้โลกมีความเจริญทางด้านวัตถุ และพัฒนากระบวนการผลิตให้มีความเจริญก้าวหน้าได้เพียงไร ก็ยังมีสิ่งหนึ่งที่เรายังต้องยอมรับ และให้ความสำคัญเสมอว่าในโลกแห่งความเป็นจริงนั้น ยังมีปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยที่มีชีวิตจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ ที่จะประกอบผลิตภณที่ขึ้นจากปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดนั้นคือ “แรงงาน” นั่นเอง ดังนั้นจึงควรให้ความสนใจแรงงานในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะในสภาวะเกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพราะประเทศไทยเราเคยผ่านช่วงวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เห็นชัดเจนที่สุดมาแล้วในปี พ.ศ. 2540 ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมเกิดการหดตัวและถดถอยอย่างรุนแรง ในช่วง 9 เดือนแรกในปี 2541 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 13.9 ดัชนีการลงทุนภาคเอกชนลดลงร้อยละ 20.8 ทำให้บริษัทต้องเลิกกิจการถึง 10,175 บริษัท โดยส่วนใหญ่อยู่ในธุรกิจการขนส่ง ค้าปลีก ภัตตาคาร และโรงแรม การก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ ส่งผลให้มีจำนวนผู้ว่างงาน 2 ล้านคน (จิตติพร วีระมโนกุล, 2547) ช่วงเวลานั้นเป็นช่วงแห่งวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างสูง แรงงานต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทั้งแรงงานที่ต้องว่างงานเพราะการเลิกกิจการ การลดจำนวนการผลิต และบริการ ดังที่กล่าวมา และรวมถึงแรงงานที่ยังมีงานทำก็ต้องเผชิญกับการดำรงชีวิตในภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง ราคาสินค้ามีราคาสูง กำลังซื้อของคนในประเทศตก เกิดอาชญากรรม และปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในปี พ.ศ. 2544 ภายใต้วิกฤตดังกล่าว ทางภาครัฐได้มีการกำหนดนโยบายเร่งด่วนเพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจระดับรากหญ้าถึงมหภาค การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม การพัฒนาแรงงานให้เกิดการสร้างรายได้ ขจัดปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างครบวงจร และปฏิรูประบบราชการให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานโดยตรง ได้แก่ การจัดทำโครงการพัฒนามาตรฐานแรงงานเพื่อส่งเสริมการค้าเสรี โดยรัฐบาลอนุมัติงบประมาณ 301.869 ล้านบาทในการดำเนินการ

5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) จัดตั้งให้สำนักงานพัฒนามาตรฐานแรงงานเป็นหน่วยประสานและดำเนินการ ด้านส่งเสริมการประกันสังคม โดยขยายการประกันสังคมกับสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ช่วยให้ลูกจ้างที่อยู่ในสถานประกอบการขนาดเล็กประมาณ 3.59 ล้านคน ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายประกันสังคม โดยเพิ่มระบบประกันสังคมกรณีว่างงาน เพื่อให้แรงงาน ประกันตนที่ลูกจ้างมีหลักประกันทางการเงิน เพื่อการดำรงชีวิตในระหว่างหางานใหม่ และ จัดให้มีการบริการพัฒนาฝีมือแรงงานและจัดหางาน และขยายสิทธิประโยชน์ในการรับความคุ้มครอง จากเดิม 6 เดือน เป็น 12 เดือน ด้านสวัสดิการแรงงาน ได้มีการขยายขอบข่ายเพิ่มขึ้น ได้แก่ มีการจัดตั้งสถานที่รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนในสถานประกอบการ เพื่อให้บุตรของแรงงานมี การพัฒนาอย่างเหมาะสม กำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองแรงงาน ส่งเสริมให้สถานประกอบการ ปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎหมายแรงงาน ยกเว้นกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงาน ที่รับไปทำที่บ้าน และงานเกษตรกรรม ซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบ ให้ได้รับสวัสดิการค่าจ้าง ความปลอดภัยในการทำงาน และความคุ้มครองจากระบบประกันสังคมทัดเทียมกับลูกจ้างใน ระบบการจ้างในขณะนั้น รวมถึงการคุ้มครองสุขภาพ ความปลอดภัย แรงงานเด็กและสตรี โดย การเร่งรัดการจัดตั้งองค์การอิสระด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน จัดตั้งศูนย์ ปฏิบัติการช่วยเหลือแรงงาน เพื่อเป็นศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ปัญหาแรงงาน และสร้างเครือข่าย อาสาสมัคร เพื่อช่วยเหลือแรงงานหญิงและเด็กที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมและในด้านส่งเสริมองค์กร แรงงาน ได้มีการส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ โดยส่งเสริมระบบทวิภาคีในสถานประกอบการ เพื่อลดปัญหาข้อพิพาทขัดแย้งในสถานประกอบการ

จากการผลักดันทางการเมืองมาเป็นการดำเนินการดังกล่าว ทำให้การใช้ชีวิตของ แรงงานพัฒนาในทางที่ดีขึ้นบ้าง และในสภาพความผันผวนทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน อันมีราคา น้ำมันเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนด รวมถึงมีกระแสทางการเมืองที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดเป็น ภาวะเศรษฐกิจถดถอย ทำให้ตัวเลขเศรษฐกิจเดือนมกราคม พ.ศ. 2549 เป็นช่วงเดือนที่เศรษฐกิจมี สภาพที่ไม่ชัดเจน และได้บ่งชี้การชลดตัวในการใช้จ่ายในประเทศ (บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด) ตัวเลขการลงทุนที่ชลดตัวจะเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนภายในประเทศ อัตราการเพิ่มการใช้กำลังผลิต (การจ้างแรงงาน) จะน้อยลง ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะตกอยู่ ในภาวะเศรษฐกิจชลดตัว หยุดการเจริญเติบโต ราคาน้ำมันเป็นปัจจัยทำให้สินค้าและบริการมี ราคาสูงขึ้น อัตราเงินเฟ้อเร่งตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว เงินรายได้ของแรงงานมีมูลค่าที่น้อยลง อัตราค่าจ้าง ขึ้นต่ำที่กำหนดโดยรัฐ เป็นอัตราที่ความเป็นจริงสามารถดูแลตัวคนงานเพียงคนเดียว ซึ่งมาตรฐาน ค่าจ้างสากลกำหนดว่า การกำหนดค่าจ้างนั้นต้องสามารถดูแลครอบครัวได้อย่างต่ำ 3 คน และ ขณะที่มีมูลค่าของรายได้ที่มีอยู่ลดน้อยลง เป็นผลกระทบต่อมาตรฐานการดำรงชีวิตของแรงงาน

รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา แรงงานจึงต้องการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเทคโนโลยี ด้วยการเพิ่มศักยภาพของตนเองจากการศึกษาเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีความสามารถและเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น ในอดีตที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า การเมืองมีส่วนผลักดันให้เกิดนโยบายช่วยเหลือแรงงานในหลาย ๆ ด้าน จึงน่าจะเป็นไปได้ว่า การเมืองและนักการเมืองน่าจะมีบทบาทในการดูแลความต้องการของแรงงานในด้านต่าง ๆ ได้พอสมควร

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคาดหวังของแรงงาน ต่อบทบาทของนักการเมืองในพื้นที่ ซึ่งเป็นตัวแทนของพวกเขาว่า แรงงานนั้นมีความคิด ความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือดูแลจากนักการเมืองที่มีบทบาทใกล้ชิดในด้านต่าง ๆ อย่างไร ในลักษณะใดบ้าง เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานให้ดีขึ้น และเพื่อเป็นปัจจัยให้นักการเมืองในพื้นที่ได้รับทราบถึงปัญหาและความต้องการของแรงงานในพื้นที่ที่ตนเองเป็นตัวแทน และทราบว่าตนเองควรจะมีบทบาทอย่างไรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการดูแล และสามารถพัฒนาแรงงานให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นได้ กรณีที่จะเลือกศึกษาความคาดหวังของแรงงานต่อบทบาทนักการเมืองท้องถิ่น (สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง) เพราะเป็นนักการเมืองที่มีโอกาสใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งแม้ไม่ได้เป็นผู้กำหนดนโยบายหรือมีอำนาจสั่งการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครโดยตรง แต่ก็ถือได้ว่าเป็นตัวแทนของประชาชนในกรุงเทพมหานครและเป็นผู้สามารถผลักดันการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร โดยผ่านทางข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานครได้ และต้องเป็นผู้ที่ให้ความสนใจต่อความรู้สึกนึกคิดและท่าทีเพื่อให้ประชาชนเกิดการศึกษายอมรับต่อการปฏิบัติหน้าที่

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังของแรงงาน ต่อบทบาทของนักการเมืองในพื้นที่ ในด้านการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและรายได้
2. เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังของแรงงาน ต่อบทบาทของนักการเมืองในพื้นที่ ในด้านการเสริมสร้างองค์กรแรงงาน
3. เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังของแรงงาน ต่อบทบาทของนักการเมืองในพื้นที่ ในด้านสวัสดิการแรงงาน

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาความคาดหวังของแรงงานต่อบทบาทของนักรการเมืองในพื้นที่เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ในด้านการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและรายได้ ด้านการส่งเสริม การพัฒนาองค์กรแรงงานและด้านการพัฒนาสวัสดิการแรงงาน

ขอบเขตประชากร

ศึกษาแรงงานที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่ไม่ได้อยู่ในระหว่างเรียน โดยเลือกศึกษาเฉพาะชุมชนสวนสัมพันธ์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สามารถกำหนดขอบเขตได้จำนวน 60 คน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ความคาดหวัง ในที่นี้หมายถึง ความคิด ความต้องการของแรงงาน ในการที่จะได้รับการดูแล ช่วยเหลือ จากบทบาทของนักรการเมืองในพื้นที่ในสิ่งที่เขาอยากให้เกิดขึ้นจริงในอนาคต

แรงงาน ในที่นี้หมายถึง คนทำงานที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่ไม่ได้อยู่ระหว่างเรียน ในชุมชนสวนสัมพันธ์ เขตจอมทอง

นักรการเมืองในพื้นที่ ในที่นี้หมายถึง สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตจอมทอง มีฐานะเป็นนักรการเมืองในท้องถิ่น เป็นผู้เข้าสู่ระบบการบริหารด้วยวิธีเลือกตั้ง เป็นตัวแทนโดยตรงของประชาชนในชุมชนที่ร่วมใจกันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้เข้ามาทำหน้าที่ดูแลให้ประชากรในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี พัฒนาชุมชนให้มีความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารงานฝ่ายนิติบัญญัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

บทบาท ในที่นี้หมายถึง การกระทำตามที่หรือปฏิบัติงานของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสภากรุงเทพมหานคร. เป็นบทบาทที่กฎหมายกำหนด และรวมถึง “บทบาทจริง” และบทบาทที่คาดหวัง หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร. ซึ่งกำหนดไว้ตามกฎหมายหรือนอกเหนือกฎหมายกำหนดที่ควรกระทำหรือควรปฏิบัติ ได้แก่ บทบาททางข้อบัญญัติ และระเบียบของ

สภากรุงเทพมหานคร บทบาทในการควบคุมการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร ในการตราข้อบ่งคับ

สภากรุงเทพมหานคร ในที่นี้หมายถึง องค์การนิติบัญญัติของกรุงเทพมหานคร เป็นตัวแทนในการแสดงเจตจำนงของประชาชนที่มีอำนาจหน้าที่ในการตราข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร และควบคุมการบริหารของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เขตจอมทอง ในที่นี้หมายถึง เขตการปกครองหนึ่งในห้าสิบเขตของกรุงเทพมหานคร เทียบเท่าอำเภอ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในพื้นที่จำนวน 1 คน สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) จำนวน 2 คน สมาชิกสภาเขต (ส.ข.) จำนวน 8 คน มีจำนวนชุมชน 52 ชุมชน

ชุมชนสวนสัมพันธ์ ในที่นี้หมายถึง ชุมชนหนึ่งในเขตจอมทอง